

ÖZ

T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI'NIN YURTDIŞINA GÖREVLENDİRDİĞİ ÖĞRETMENLERİNİN İŞ DOYUMU (KIRGIZISTAN ÖRNEĞİ)

İrfan ARIK

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez danışmanı: **Prof. Dr. Nurbübü ASİPOVA**

Aralık 2010, 148 sayfa

Bu araştırmada, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın Kırgızistan'a görevlendirdiği öğretmenlerinin iş doyum düzeylerine; öğretmenlere ait yaş, cinsiyet, medeni durum, görev yaptığı kurum, mesleki hizmet yılı, eğitim durumu, yurtdışı görev süresi, yurtdışı görevindeki ünvanı, yurtdışı görevine talip olma sebebi, eşinin çalışma durumu, verilen haftalık ders saati, Kırgızca bilme seviyesi ve yurtdışına gelmenin beklentileri karşılama seviyesi değişkenlerinin etki edip etmediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Tarama türünde betimsel bir araştırma olup, veri toplama aracı olarak “Minnesota İş Doyumu Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma verileri 2009–2010 eğitim-öğretim yılında Kırgızistan'da T.C Bışkek Eğitim Müşavirliği'ne bağlı kurumlarda görev yapan 66 öğretmene uygulanan anketlerle elde edilmiştir. Ölçekler yoluyla elde edilen veriler, istatistiksel olarak, “Aritmetik Ortalama”, “T-Testi”, “Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova)” ve “Tukey Testi” yöntemleri ile bilgisayarda SPSS 15 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma üç bölümden oluşmuştur. **Birinci bölümde** araştırmanın problemi, amacı, önemi, hipotezleri, sayıltıları, sınırlılıkları, yöntemi ve tanımlar hakkında bilgiler verilmiştir. **İkinci bölüm** olan kuramsal bilgiler bölümünde, araştırma konusu ile ilgili literatürden bahsedilmiştir. İş doyum kuramları ve iş doyum etkenleri, iş doyumsuzluğunun sonuçları ve konu ile bağlantılı olduğu düşünülen araştırmalar hakkında bilgiler verilmiştir. **Üçüncü bölümde** bulgular ve yorumlar başlığı altında araştırmadan elde edilen veriler tablolar ve grafikler ile gösterilmiş ve yorumlanmıştır. Bu bölümde araştırma kapsamına giren öğretmenlerin kişisel özelliklerine ait frekans dağılımları ve bu kişisel özelliklere göre iş doyum seviyelerinin karşılaştırılması bulunmaktadır. Son kısımda ise araştırmadan elde edilen sonuçlara yer verilmiş ve bu sonuçlara dayalı olarak öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin genel iş doyum düzeylerinin ne memnunum ne memnun değilim (kararsızım) seviyesinde (3,10) olduğu belirlenmiştir. Bu durum araştırmanın temel hipotezi olan “öğretmenlerin genel iş doyum seviyesi düşüktür” ifadesini

desteklememektedir. Bununla birlikte işsel tatmin düzeyleri (3,43) dışsal tatmin düzeylerine (2,61) göre oldukça yüksek bulunmuştur.

Öğretmenlerin iş doyumu düzeylerinin kişisel özelliklerine göre karşılaştırılması sonucunda elde edilen verilere göre, öğretmenlerin iş doyumu seviyesinin görev yaptıkları kuruma, eğitim düzeyine, ünvanlarına, yurtdışı görevini tercih sebebi ve yurtdışı görevine başladıktan sonra beklentilerinin karşılanma düzeylerine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bununla birlikte öğretmenlerin genel iş doyumu seviyesi cinsiyet, yaş, medeni durum, hizmet yılı, yurtdışı görevindeki hizmet süresi, eşinin çalışma durumu, haftalık ders saati ve Kırgızca bilme seviyesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öğretmenlerin “Yöneticilerin emrindeki kişileri iyi yönetmesi” (2,06) ve “Yöneticilerin karar verme yeteneği” (1,98) konularına ilişkin görüşleri memnun değilim seviyesinde ortaya çıkarken, “Yapılan işin takdir edilmesi”ne ilişkin puan (2,27) ortalamasının ise oldukça düşük olduğu belirlenmiştir. Buna karşın “Yapılan iş karşılığında duyulan başarı hissi”ne ilişkin puan (3,64) ortalamasının ise oldukça yüksek olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, T.C. Bışkek Eğitim Müşavirliği, İş Doyumu, İş Doyumsuzluğu, Yurtdışı Görev

КЫСКАЧА МАЗМУНУ

Түрция Улуттук Билим Берүү министрлиги тарабынан чет өлкөгө жөнөтүлгөн мугалимдердин кесиптик канааттануу маселелери (Кыргызстандын мисалында)

Ирфан АРЫК

Магистратура, Педагогика илимдер тармагы

Илимий жетекчиси: **п.и. д., проф. Нурбүбү АСИПОВА**

Бештин айынын 2010, 148 бет

.....
Бул изилдөө ишин жүргүзүүдө Түркиянын Билими Берүү министрлиги тарабынан Кыргызстанга жиберилген мугалимдердин кесибине канааттануу деңгээлине, мугалимдерге тиешелүү жашы, жынысы, жарандык абалы, иштеген жери, кызматына баштаган жылы, тарбиялык абалы, чет өлкөдөгү кызмат мөөнөтү, башка өлкөдө иштеген жериндеги даражасы, башка өлкөгө барып иштөө себеби, жолдошунун (аялынын же күйөөсүнүн) иш абалы, жумалык окуу планы, кыргыз тилди билүү деңгээли жана чет өлкөгө келүүдө тосуп алуу

деңгээлинин күтүлүшү туруксуздугунун канчалык даражада таасир берип бербегенин белгилөө максат кылынган.

Иликтөө жүргүзүүдө маалымат топтоо куралы үлгү катары “Миннесота кесипке болгон канааттануу критерийи” колдонулган. Изилдөө иштери 2009-2010 Билим Берүү окуу жылында Түркиянын Бишкектеги Билим Берүү Кеңешчилигине тиешелүү 66 мугалимге жүргүзүлгөн анкеталар менен жүзөгө ашырылган. Критерий жолу менен алынган маалыматтар статистикалык жактан “арифметикалык орточо,” “Т-Тести,” “Бир Жактуу Варианс Анализи” (Анова) жана “Тукей Тести” ыкмалары менен компьютерде SPSS 15 программасы колдонулуп анализ жүргүзүлдү.

Изилдөө иши үч бөлүмдөн турат. **Биринчи бөлүмдө** изилдөө ишинин проблемасы, максаты, мааниси, жоромолдор, предмети, методу жана аныктамалар тууралуу маалыматтар берилген. **Экинчи бөлүмдө** теориялык маалыматтар, изилдөө маселеси тууралуу адабияттан сөз кылынат. Кесипке канааттануу теориясы менен иш канааттануу фактору, ишке канааттанбоочулуктун натыйжасы, тема менен байланыштуу болуп пландаштырылган изилдөөлөр тууралуу маалыматтар берилген. **Үчүнчү бөлүмдө** жаңы табылгалар менен божомолдор тууралуу изилдөөдөн алынган маалыматтар, таблицалар менен графиктер аркылуу түшүндүрүлдү. Бул бөлүмдө изилдөө алкагына кирген мугалимдердин жеке өзгөчөлүктөрүнө тиешелүү фреканстын жаралышы менен жеке өзгөчөлүктөргө жараша кесипке болгон канааттануу деңгээли салыштырылып берилди. Изилдөөнүн аягында берилген маалыматтар жыйынтыкталып, сунуштар киргизилди.

Изилдөөнүн акырында мугалимдердин жалпы кесибине канааттануу орточо (канааттанганы же канааттанбаганы белгилүү болбогон учур) деңгээли (3,10) болгондугу белгиленген. Бул учур изилдөөнүн алгачкы божомолу болгон “мугалимдердин жалпы кесибине канааттануу деңгээли төмөн” деген көрсөтмө негиз боло албайт. Муну менен бирге мугалимдердин ички жеке өзүнүн пикиринде ишке болгон канааттануу абалы (3,43) ал эми аларга карата тышкы факторлордун тийгизген таасирине (2,61) жараша абдан көп табылган.

Мугалимдердин ишке канааттануу абалынын кишилик өзгөчөлүгүнө жараша салыштыруу натыйжасында алынган маалыматтарга карата мугалимдердин канааттануу даражасы иштеген жерине, билим берүү деңгээлине, даражасына, башка өлкөдө иштөө кызматын тандап алуу себеби менен чет өлкөдө иштеп баштагандан кийинки түзүлгөн жагдайга карата айырмачылык көсөтүлгөнү берилет. Ошону менен бирге мугалимдердин жалпы ишке болгон канааттануу деңгээли, жынысы, жашы, жалпы абалы, иштөө убагы чет өлкөдөгү иштөө мөөнөтү, жолдошунун иш абалы, окуу планы менен кыргызча билим деңгээлине жараша статистикалык өзгөчө маанилүү бир айырмачылык көрсөтүлбөйт.

Мугалимдин “башкаруучулардын кол алдындагыларды жетектөөсү” (2,06) жана “жетекчилердин ар кандай ишке чечим чыгаруу жөндөмү” (1,98) ар түрдүү темада сүйлөшүүлөрү канааттанбаган даражада белгилүү болгондо, “жасалган иштин бааланышына” байланыштуу берилген балл (2,27) ал эми орточо баанын төмөн экендиги аныкталды. Буга карабай “жасалган иштин канааттануусуна жетишүү үлүшүнө” берилген балл (3,64) ал эми негизинен орточо баанын жогору экендиги белгиленди.

Түйүндүү сөздөр: Туркия Улуттук Билим Берүү Министрлиги, Туркиянын Бишкектеги Билим Берүү Кеңешмеси, кесиптик канааттануусу, иш канаатсыздыгы, чет өлкө кызматы.

ABSTRACT

Job Satisfaction Of Teachers Who Are Assigned To Work Abroad By The Republic Of Turkey Ministry Of National Education (Sample Country Kyrgyzstan)

İrfan ARIK

Master's Degree, Department Of Educational Science

Supervisor: **Prof. Dr. Nurbübü ASİPOVA**

December 2010, 148 pages

.....

In this study, the job satisfaction levels of teachers who are assigned to work abroad by the Republic of Turkey Ministry of National Education (sample country Kyrgyzstan) has been analyzed. It is intended to determine whether the satisfaction level of teachers varies according to some factors such as age, sex, marital status, their institution, duration of career, educational level, duration of overseas duty, overseas job title, the reason of being overseas duty suitor, their wife's employment status, working hours per week, their Kyrgyz language level and the level of meeting their expectations after coming abroad.

It is a scan type descriptive research and "The Minnesota Job Satisfaction Scale" has been used as a means of data collection. The research data was collected by questionnaires which were applied to 66 teachers working for the institutions under the Educational Consultancy of the Turkish Republic in Bishkek, Kyrgyzstan during 2009-2010 academic year. The statistical data collected through scales was analyzed using SPSS 15 computer program with methods such as “The Arithmetic Mean”, “T-test”, “One-Way Analysis of Variance (ANOVA)” and “Tukey's Test”

The research consists of three parts. **In the first part**, the research problem, purpose, importance, hypotheses, assumptions, limitations, the method and definitions are explained. **In the second part**, namely theoretical knowledge part, the research literature about the subject is

mentioned. Theories of job satisfaction and job satisfaction factors, results of job dissatisfaction and related researches are mentioned in this part. **In the third part**, under the title of research findings and interpretations, the data is shown in tables and graphs and interpreted. In this section, there are distributions of personal characteristics of teachers within the scope of research and the comparative levels of job satisfaction according to their personal characteristics. In the last section, the results of the survey are given, and tried to develop recommendations based on these results.

As a result of the statistical analysis, it was found out that the general job satisfaction levels of teachers is considered as neither satisfied nor dissatisfied level (3,10). This result doesn't support the basic hypothesis of this study, the "teachers' general job satisfaction level is low". However, the level of intrinsic job satisfaction (3,43) is higher than the level of extrinsic job satisfaction (2,61).

According to the individual characteristic, job satisfaction level of teachers has indicated a meaningful difference in terms of the institution they work, educational level, overseas task title, the reason of being overseas duty suitor and the level of meeting their expectations after coming abroad. However, job satisfaction level of teachers has indicated no significant difference in terms of gender, age, marital status, duration of career, duration of overseas duty, their wife's employment status, working hours per week and their Kyrgyz language level.

Teachers have "I'm not satisfied" opinion about the factors such as "the way my manager handle his/her workers" (2,06) and "the competence of my manager in making decision" (1,98). "The praise I get for doing a good job" factor has also a quite low score (2,27). On the other hand, it has been found out that "the feeling of accomplishment I get from the job" factor has a quite high score (3,64), namely satisfied.

Key Words: The Republic Of Turkey Ministry Of National Education, The Educational Consultancy Of The Turkish Republic In Bishkek, Job satisfaction, Job Dissatisfaction, Overseas Duty

АННОТАЦИЯ

Степень удовлетворенности работой учителей находящихся за границей по направлению министерства народного образования Турецкой Республики (на примере Кыргызстана).

Ирфан АРЫК

.....

Это исследование нацелено на определение влияния на степень удовлетворенности работой учителей находящихся в Кыргызстане по направлению министерства народного образования Турецкой Республики таких факторов как; возраст учителей, их пол, социальное положение, учреждение в котором он работает, год работы, степень образования, срок работы за границей, звание во время работы за границей, причина по которой они претендуют на должность за границей, трудовая занятость супруга, количество рабочих часов за неделю, уровень знания кыргызского языка.

В этом исследовании использовался «критерий удовлетворенности работой Миннесоты». Данные исследования были получены путём анкетирования 66 учителей, работавших в 2009-2010 учебном году в учреждениях при советничестве Бишкекского образования Турецкой Республики в Кыргызстане. Позже полученные данные были исследованы такими статистическими методами, как, «Средняя Арифметическая», «Тест-Т», «Вариационный Анализ (ANOVA)» и «Тест TUKEY» Также использовалась компьютерная программа SPSS 15.

Исследование состоит из три частей. **В первой части** дается информация о проблеме исследования, его цели, значение предмет исследования гипотезах, ограничениях, методах и.т.д. **Во второй части**, в части теоретических знаний, идёт речь о литературе связанной с темой исследования. Здесь говорится о теориях удовлетворенности, его факторах, о результатах неудовлетворенности работой, а также, о других исследованиях, которые, могут быть связаны с темой данного исследования. Все данные исследования комментированы с помощью таблиц и графиков **в третьем разделе**, темой которого является-«находки и комментарии» В этом разделе составляется частота распределение в зависимости от человеческих особенностей каждого учителя входящего в сферу исследования, а также сравниваются их степени удовлетворенности работой. В конце расположены результаты исследования, а также, даны некоторые предложения основанные на этих результатах.

В результате исследования было выявлено, что общая степень удовлетворенности работой учителей может считаться средний (3,10) (это средняя степень между удовлетворенностью и неудовлетворенностью). Этот факт не поддерживает изначальную гипотезу исследования о том, что «общая степень удовлетворенности учителей является

низкой». Вместе с этим внутреннее удовлетворение (3,43) оказалось намного выше внешнего удовлетворения (2,61)

В этом исследовании были учтены особенности каждого человека, такие как организация в котором он работает, уровень образования, звание, причина по которой он работает за границей и степень оправдания ожиданий после того как они начали работать за границей и выяснилось, что они отличаются. Вместе с этим, такие факторы как, пол, возраст, социальное положение, стаж и период работы за границей, трудовая занятость супруга, количество рабочих часов за неделю и уровень знания кыргызского языка статистически не имеют особого различия.

В результате исследования пункты « умение руководителя хорошо управлять подчиненными» (2,06) и «умение руководителя принимать решения» (1,98) со стороны учителей получили оценку «не удовлетворяет». А пункт «оценка выполненной работы» получил совсем уж низкую оценку. Ее средняя арифметическая равна 2,27. Несмотря на это, оценка « успешно сделанной работы» (3,64) оказалась очень высокой.

Ключевые слова: Министерство народного образования Турецкой Республики. Советничестве Бишкекского образования Турецкой Республики в Кыргызстане. Степень удовлетворенности, Неудовлетворенности работой. Работа за границей.